

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Dommedags Bog

Citation: Dalgas, Ernesto: "Dommedags Bog", i Dalgas, Ernesto: *Dommedags Bog*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 30.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgasdomval-shoot-idm139915690173136/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Dommedags Bog

Punkt, saas herfra kun som en bred, dunkel og oprørt Strøm mellem Vand, der vare klædt i alle Vaarens og Høstens sammenblandede Farver. »Selv sagde Munken, »hvor sødt livsaligt er ikke Synet af dette Hav af Rosenrødme og af Perleglans. Er dette ikke det synlige Jærtegn, der understøtter det Bevis, vi føre for Guds Kærlighed? Men dersom dette Kærlighedens Hav overtaler os med inderlig Ømhed til at tro derpaa, at Gud ej blot har Kærlighedens Accidens, men er i sin Substans Allkærlighed, maa vi da ikke mene, at dette Guds inderste Væsen ogsaa ytrer sig i alle Dybder, hvor Guds Kraft virker, og altsaa ogsaa i den vældige Tvang, som vi med Skælvnen kun kunne sanse som Vrede og som Ild. – Jeg har hørt sige, at fromme Malere ville paastaa, at uden den ravnesorte Strøm, der som et Hav af smeltet Bly gyder sig ud i Have af Mælk og Vin, vilde dette hellige Skuespils Skønhed ikke være fuldkommen. Men til denne Højde har jeg dog endnu ikke hævet mig».

Saaledes var det hans Hensigt med overlegen Lærdom og Talefærdighed og ved mange Beviser, der forekom saa uangribelige som de tvende Hjørnemønder, imellem hvilke jeg saa Guds Ofre kruses, at lede mig til den hellige Kirkes Tro. Men medens han gik til den synlige Demonstration, vendte min Tanke med en ung Mand's Stridslyst tilbage til den logiske Analyse af Gud i sit Væsen og set i Forhold til sin Gerning. »Jeg benægters, sagde jeg, »at denne Hælvedes Malstrøm er Gud værdig, idet jeg supponerer, at Gud, som Kirken lærer det, er almægtig, og med disse Ord, at Guds almægtige Vilje hersker endog over Grundens Princip og Modsigelsens Lov. Thi kun da er intet – som Kirken det lærer – umuligt for Gud«. – »Concessum«, svarede mig min Skolastiker langsomt, »dette er just det faste Troens Udgangspunkt, hvorfra min Tanke spinder sine Traade«. »Nu vel, fornylig vilde I bevise mig, at Gud umulig i sin Forsynsstyrelse kunde undvære den evige Pines Middel. Selv om nu dette Bevis er uden Bræst – og jeg indrømmer, til min egen Overraskelse fandt jeg ej Anker mod Eders skarpe Indlæg – saa maatte dog trods alle Eders Grunde Gud kunne undvære den evige Pines Straf, thi for Gud er efter den Forudsætning, vi have sat ind, end ikke det selvmodsigende umuligt».

Fripostig talte jeg og mente at sætte Munken i Forvirring; men med en øvet Disputators Smidighed røved han Braadden af mit Ar-

gument og vendte det imod mig selv i sit Gensvar: »Jeg har alt sagt Dig, at ved Fornuften ledes vi til at antage, ved Selvsyn mene vi at se, men endelig af Kirken lære vi, at de fordømte plages af evig Kval; men alle disse trende Synsmaader, hvorved vi opfatte Kristendommens Grundpiller imellem Kirkens ufejlbare Dogmer, ere nødvendigvis prægede af de to Grundbetingelser for den humane Tænkning. Ethvert har sin tilstrækkelige Grund, og Selvmodsigelse maa ikke være. Kun inden for den menneskelige Synskreds gælder da dette Dogme saa vel som alle Videnskabens Sæminger. Men fæste vi Blikket paa Guds Væsens Almægt og Ubegribelighed, da vide vi, at vi slet intet vide, og alt, hvad Sansning, Tænkning, ja, endog Tro indgiver os at mene, opsuges da af denne ene Forestillings Svimmelhed. Jeg indrømmer Dig: absolut set er alting muligt, altsaa ogsaa, at Gud kan lede alle til at frelses frivillig, uagtet det synes os Modsigelse in adjecto. Men Du Taabe, ved Du da, om dette ej er saa, set fra Guds eget Synspunkt, hvor ingen Skræmte hindre hans Væsens Udfoldelse som almægtig Kærlighed. Kun staar det fast: For os er denne Viden ej. Og derfor lærer Kirken viselig: Du skal tro paa de fordømtes Undergang. Og medens den ikke forbyder Filosoffen at søge paa at kaste Blikket længere end den Lærebygningens Stenkuppel, hvor de enkelte Dogmer lyse som evige Stjernebilleder, naar han atter ydnyg erkender sit Væsens Grænse og Lærens Sandhed, siger den: Størst Fortjeneste og Skønhed vindes ved den enfoldige Tro».

Saaledes talte Doctor subtilis, medens jeg stod sønderknust og harmfuld paa mig selv som en rejiceret Baccalaureus. Thi jeg følte mig grebet i en Filosofs den værste Forsyndelse, som er at forveksle transcendental Tænkning med immanent, eller hvad er det samme: det absoluttes Synspunkt med det relatives.

Men atter sluttede han med disse Ord: »Vi tro, fordi Gud vil. Vi tro det, som Gud vil. Og just paa Grund af Mysteriernes Dunkelhed for Tanken vinde vi herlig Fortjeneste ved ydnyg Tro.» Med disse Ord kastede han sig paa Knæ med brændende Øjne, hvis Flammer ikke slukkedes af de fromme Taarer, der fyldte dem, og af hans Mund brast ud et Paternoster, hvis simple Ord dog fyldte Luften som en Jubelhymne, fordi de bares af hans dybe Aand.

Da udgik der en Sang foruden Ord af Himmels blaå Bjærg, og